

במסורת הש"ס

(א) ר"מ מ"ו, (ב) ז"ל לה, (ג) נאמא לקמיה דר' חייה אהו סהדי ואמרי אין כתב לה א"ל ר' חייה זיל הב לה לטק אמר לה פרעמיך אמר לו הוזקת כפרן וכו' כ"ה גי' ר"ף ורל"ש והוא נכון, (ד) ר"מ מ"ו, (ה) רש"ל, (ו) ר"מ מ"ו, (ז) כתובות פה, גיטין כו, (ח) לקמן עב, טההדרין לג, ר"ה ג, ת, שביעית פ"י מ"ה ב"ב קנ: קע"ג, ט לע"ב, (י) ועי' מו"ס יבמות סה: ד"ה כי הא, ט ז"ל דשבתא, רש"ל,

הגהות הב"ח

(א) גב' האדומא כתב (מא' חז"מ ונ"ב גי' רש"י מ:)

מוסף רש"י

שטר שלהו בו ופרעו.
בז כיום, אינו חודר ורזה בו. אפילו בז כיום, ואע"ג דלא מוקדם הוא, שהרי כיום הלאה נכתב, שכבר נמחל שיעבודו. משפיע ונכל השטר ומנאמא מלוה השניה מלוה על פה ואינו גובה מן הלקוחות (כתובות פה). ואין הקרקעות משועבדות שוב למלוה השניה שלא עליה נתחם שטר זה (גיטין כו).
המוקדמין. ליכתב קודם המלוה. פסולין. דקא צעי למטרף לקוחות מומן הכתוב שלא כדון וקנסין תירא אטו איסורא ופסול אפילו מומן שני (טהורדין כב). לפי שרצה לטרוף לקוחות שלקחו שדה מן הלוה מומן שבשטר ושלא כדון הוא, שהרי קדמה מכירה להלאה ובשטר מעד שהלאה קדמה, לפיכך קנסוהו מנגבות זו ולא יטרוף אפילו מומן המלוה ואינו אלא ממונה על פה שאינו גובה מן המשועבדים (ר"ה ג).
ומי שנכתב השטר בחדש בניסן וכן כתוב בו בחדש בניסן לוח פלוני מפלוני והוא לא לוח ממון כלום עד ט"ו בניסן, גם זה מוקדם ופסול, שאין לו לטרוף אלא מומן ההלאה ואיך, ודלא כחזי דלמור (לעיל יג).
עדיו בחתומיו וכן לו וניהו אם ההלאה היתה בחדש בניסן בפני עדים וקנו מידו להשתעבד נכסיו לוח למלוה ולא כתבו את השטר עד ט"ו בניסן וכתבו בו בחדש בניסן, כי הלא מוקדם כבר (תשבי"ט ב"ב קנא).
אחריות נכסיהם. שעבד קרקעות שניבה מהן (ועיל יב).
כשחייב מודה. שהלוח מודה שהשטר אינו פרוע (טס).

ואמר. לאחר זמן: **פרעמי**. ע"פ ז"ד: **נאמן**. ובשזועת היסט: **בא מלוה**. לפינויו לכתוב לו אדרכתא עליו אין כותצין ונותנין לו: **אינו נאמן**. לישבע אלא שכנגדו נשבע ונוטל דכיון דתמילתו הולרך לתוצעו לדין אין דרכו למחר לפרוע עד שיפסקו דינו פסק גמור: **ואמר פרעמי**. לאחר זמן ע"פ ז"ד: **והעדים מעידים אותו שלא פרע**. בפנינו תצעו לפרוע לו ע"פ ז"ד ולא פרעו הואיל ובפניהם העיז לעצור ע"פ ז"ד אינו נאמן שוב לומר פרעמיז שלא בעדים: **הוחזק כפרן לאוסו ממון**. שאין נאמן עוד עליו לומר החזרתי ופרעמי עד שיפרע בעדים: **לא הוחזק כפרן**. ונשבע שפרעו ואע"פ שלא פרעו מיד כשתצעו בפני עדים ואין זה מעיז זכ"ד דכיון דלא פסקו לו פסק גמור נשמט ממנו סבר כו': **אזנאל**. לבז: **הוחזק כפרן לאוסה אזנאל**. עד שיפרע: **הוחזק כפרן לאוסה שזועה**. לומר נשבעתי עד שיצבע בפנינו: **כשנתחייב שזועה זכ"ד**. דכיון דתצעו בעדים לקיים דברי ז"ד ולא אזה אינו נאמן לומר עוד קיימתי אחרי כן: **אכל חייב עלמו שזועה**. שאמר לו אשבע לך ותצעו בעדים ולא אזה ואחר כך אמר נשבעתי נאמן ואע"ג דקמי עדים דחייב: **עבד אינש דמקרי ואמר**. לא אעשה מה שלא חייבני ז"ד אלא אני בעצמי ואין זו סרצנות וחרטה אלא דחייב בעלמא: **וכסוב זו זמנו זו כיום**. שציוס שנמלא נכתב: **שכר נמחל שעצודו**. משפיע מלוה ראשונה ועל האחרונה לא נכתב והוא לה מלוה על פה וטורף לקוחות שלא כדון דאין מלוה על פה גובה מן הלקוחות: **אימת**. דפרעיה אימתי וחזר ולוח אימתי: **אי נימא למחר**. ולא כיום שנכתב: **וליומא תרא**. שמי צביות הן וליזס אחריו וקילור סופרים הוא: **סיפוק ליה**. דאפילו נכתב על מלוה זו אחרונה וכתוב בז יוס מוקדם כזה הוח ליה השטר מוקדם: **דלא שכיחי ואינשין דפרעי ביזומיא קאמינא**. הלכך לא חיישינן למידי דלא שכיח ואי אחרמי הולרכו לומר דאין חוזר ולוח בז: **רצ דהנא אמר**. הא דא"ר יוחנן יחזיר לעבעלס: **כשחייב מודה**. שלא פרע: **שמעי זי רבנן**. שנמחל שעצודו: **ומפסדי לי**. למטרף לקוחות משום דשטרי חוב המוקדמין פסולין דכיון דהאי דלוקמא הכי לית ליה עדיו בחתומיו וכן לו אף זה מן המוקדמין: **מינח נימא ליה**. בזמאות ותלי נפשיה כספיקא ואמר דלמא לא שמעי ואיכא רווחא: **מי איכא דעריף לקוחות**. מה טרפא יש בזה שלא יהא בשטר שיחזור ויכתוב לו והלא שניהם כיום אחד הלכך בשטר שנמחל שעצודו לא שציק: **הטוען אחר מעשה ז"ד**. דצר שהוא תנאי ב"ד כגון כתובה ומזון האשה והצנות הטוען ואמר פרעמי שלא בעדים לא אמר כלום:

במקום

שנים אוחזין פרק ראשון בבא מציעא

יו.

חייב אתה ליתן לו. הכא משמע דחייב אתה ליתן לו לא הוי פסק דין גמור כי אס לא ותן לו וכן משמע במרוצה (ז"ק דף סט. ושם) וקשה דזכ"ק דסנהדרין (דף ו: ושם) אמרינן ה"ד גמר דין פלוני אתה חייב פלוני אתה זכאי וי"ל דהתם מקרי גמר דין לענין שאסור לצלוע לפי שזודע להיכן הדין נוטה:

רב כהנא אמר כשחייב מודה. תימה א"כ למה נקט הנפק במילתא דר' יוחנן וי"ל דנקטיה משום דיוקא דאי אין כתוב בז כיום אפילו כתוב בז הנפק דודאי לוח לא יחזיר דחיישינן לקנוניא או לפשיטי דספרא:

הטוען אחר מעשה ב"ד לא אמר ב"ב. אינו נאמן לומר פרעמי מעשה ז"ד קרי כל דצר שחייב לה אפי' לא כתב כגון מנה ומאמס ומזון האשה והצנות לאחר מותו וא"ת למה כותצין כתובה כיון דצנלא כתובה נמי אין נאמן לומר פרעמי וי"ל משום תוספת אכל מנה ומאמס גבייה צנא כתובה ותוספת נראה דאפי' אית לה סהדי דהתנה לה נאמן לומר פרעמי ו ואין ראיה מכלתי (י דר' שזמאי דהוי מדימנן לומר פרעמי אי לאו דהוחזק כפרן דר' שזמאי ערצ היה אכל בעל שזמא לא היה נאמן ואין ראיה נמי מדמתי לעיל (דף ז:): מלא כתובה לא יחזיר ומשמע דלא יחזיר משום תוספת שהיה נאמן לומר פרעמי דלגגי מנה ומאמס נמי מפסיד דהא נאמן לומר פרעמי מנה מגו דאי צעי אמר אלמנה נשאתיך אס אין לה עדי הינומא או אס אין לה עדי קדושין נאמן

אבהו אמר להו מסתברא מלתא דרבי אבין ישנתחייב שבועה בב"ד אבל חייב עצמו שבועה ^(א)[נאמן] עביד אינש דמקרי ואמר אהדרוה קמיה דר' אבין אמר להו אנא נמי בב"ד אמרי איתמר נמי א"ר אבין א"ר אלעא א"ר יוחנן היה חייב לחבירו שבועה בב"ד ואמר נשבעתי והעדים מעידין אותו שלא נשבע ^(ב)(וחזר ואמר נשבעתי) הוחזק כפרן לאותה שבועה: א"ר אסי א"ר יוחנן ה"המוצא שטר חוב בשוק וכתוב בן הנפק וכתוב בו זמנו בו כיום יחזירו לבעלים אי משום כתב ללות ולא לוח הא כתוב בו הנפק אי משום פרעון לפריעה בת יומא לא חיישינן א"ל ר' זירא לר' אסי מי א"ר יוחנן הכי הא את הוא דאמרת משמיה דר' יוחנן ^(ג)ששטר שלוה בו ופרעו אינו חוזר ולוח בו שכבר נמחל שיעבודו אימת אילימא למחר וליומא חרא מאי אריא שכבר נמחל שעבודו תיפוק ליה דהוה ליה מוקדם ותנן ^(ד)שטרי חוב המוקדמין פסולין אלא לאו ביומיה אלמא פרעי אינשי ביומיה א"ל מי קא אמינא דלא פרעי כלל דלא שכיחי אינשי דפרעי ביומיה קא אמינא רב כהנא אמר כשחייב מודה אי הכי מאי למימרא מהו דתימא האי מפרע פרעיה והאי דקא אמר לא פרעתיה משום דקבעי מהדר למזפא ביה זמנא אחריתי ולפשיטי דספרא חייש קמ"ל דאם כן מלוה גופיה לא שבק סבר שמעי בי רבנן ומפסדי לי מאי שנא מהא דתנן ^(ה)מצא שטרי חוב אם יש בהן אחריות נכסים לא יחזיר ואוקימנא כשחייב מודה ומשום שמא כתב ללות בניסן ולא לוח עד תשרי ואתי למטרף לקוחות מניסן ועד תשרי שלא כדין ולא אמרינן דא"כ מלוה גופיה לא שביק דא"ל כתוב שטרא אחרינוא בתשרי דדלמא שמעי רבנן ומפסדי לי אמרי התם משום דאית ליה רווחא דקא טריף לקוחות מניסן ועד תשרי מינח ניחא ליה ולא אמר ולא מידי הכא כיון דלית ליה רווחא דסוף סוף שטרא האידינא כתיב ^(ו) מאי איכא דקטריף לקוחות בשטר שנמחל שיעבודו לא שביק: אמר רבי חייא בר אבא א"ר יוחנן הטוען אחר מעשה ב"ד

עין משפט ונר מצוה

קבוא א ב מ"י פ"ו מהל' טוען ומטען הל' ה סמך עשין לה טוש"ע ח"מ ס' לט טע"י ט ופי' עט טע"י יב:

קבוא ג ד מ"י שם הל' ו סמך שם טוש"ע ח"מ ס' עט טע"י יג:

קבוא ה מ"י שם פ"ו הל' א סמך שם טוש"ע ח"מ שם טע"י ה:

קבוא ו מ"י פ"ח מהל' גולה ואפדיה הל'

ב סמך עשין עד טוש"ע ח"מ ס' סה טע"י ז:

קב ט מ"י פ"יד מהל' מלוה ולוח הל' ז סמך עשין עד טוש"ע ח"מ ס'

מח טע"י א ופי' ט טע"י ב: **קבא י** מ"י פכ"ג מהל' מלוה ולוח הל' א

סמך עשין שם טוש"ע ח"מ ס' מג טע"י ז:

קבב ב מ"י פ"ח מהל' גולה ואפדיה הל' ב

סמך עשין עד טוש"ע ח"מ ס' סה טע"י ז:

רבינו חננאל

אמר רב יהודה אמר רב נתמן אמר לו ב"ד צא תן לו או חייב אתה ליתן לו ואמר פרעתי נאמן בא מלוה לכתוב אין כותבין ונותנין לו. אבל אמר לו צא תן לו ואמר פרעתי מעידים אותי שלא נתן הוחזק כפרן כותבין ונותנין לו. אבל לאוהו ממון ואם אמר לו חייב אתה ליתן ואמר נתתי והעדים מעידים אותו שלא נתן לא הוחזק כפרן לאוהו ממון מאי טעמא אמרינן אישתמוטי הוא דקא משתמיט סבר עד דמעייני רבנן בדניי. א) זה כגון הסופר במלוה כשר לעדות. אמר רבה בר בר חננא אמר ר' יוחנן מנה לי בידך והלה אומר אין לך עלי כלום ועדים מעידים שיש לו וחזר ואמר פרעתי הוחזק כפרן לאוהו ממון. והוא שכתב בב"ד כי הא (ג) בגמי שכתאו דשבתאי כתב לכלתיה איצטלא דמילתא וקיבלה עילויה וכפר ובאו עדים והעידו שכתב לה איצטלא דמילתא חזר ואמר פרעתי. אמר ליה רב חייא כבר הוחזקת כפרן לאוהה איצטלא וכן הלכה. וכן מי שנתחייב שבועה בב"ד ואמר נשבעתי ועדים מעידים אותו שלא נשבע הוחזק כפרן לאוהה שבועה וחייב לישבע עכשיו. א"ר יוחנן המוצא שטר חוב ומזנו בו ביום וכתוב בו הנפק יחזירו לבעלים דאי משום [כתב] ללות ולא לוח הא כתוב בו הנפק. אי משום פרעון כיון דרובא דעלמא לא פרעי ביומיה אלא מיעוטא הוא דפרעי ביומיה למיעוטא לא חיישינן. ותוב מלוה גופיה לא שביק אמר דילמא שמעי רבנן דהאי שטרא שולח בו ופרעו הוא וכבר

^[א] אולי ז"ל ומטעם זה אמרי' דהסופר במלוה כשר לעדות ור"ל דהתם נמי הטעם משום דלמרי' דמשתמיט ודליתא לעיל דף ו

^[ב] אולי ז"ל כי הא מעשה דשזמאי